

על שתיקת התרנגול

סאגה משפחתית על רקע שלהי המנדט הבריטי בארץ ישראל. אבי המשפחה חי במוסר כפול – הנוגע לו מצד אחד, שכולו מתירנות וחופש עד הקצה האחרון. מצד שני משפחתו, ובעיקר אשתו ובנותיו, נדרשת לקיים מוסר שמרני, הוא מנסה להטיל את מרותו על בני הבית, אך הם בסיוע מתוחכם של אם המשפחה שמצד אחד היא אישה כנועה המקיימת את כל מצוות הבעל ומצד שני היא מבקשת לשמר את שלום הבית. היא נוטלת חרות לעצמה לשקר שקרים לבנים לבעלה – כשהוא שואל אם סימון הלך להתפלל והיא יודעת שהוא לא הלך – היא אומרת בדרך שירושלמים אומרים – איזו שאלה! המשתמעת כתשובה חיובית. היא מסיטה את האורלוגין שעתיים אחורה, שאם אבי המשפחה יקום באישון לילה ויבדוק אם בנותיו כבר חזרו ימצא שהשעה אינה כל כך מאוחרת. וכידוע השדים יוצאים מן הבקבוק החל משעה מסוימת. כל בני הבית מרשים לעצמם לקחת במשיכה כסף ומצרכים מחנותו של האב.

המרד של האם שבראשיתו של הסיפור היא אינה יודעת קרוא וכתוב, אך בהמשכו היא מורדת באביה ובבעלה ולומדת לפי מיטב כשרונה. היא דורשת במפגיע שאבי המשפחה המנצל אותה במהלך כל השבוע שיחדל לשיר לה את אשת חייל, שכל כולו הימנון לאישה המנוצלת, בשעה שאבי המשפחה נודע בשערים בשבתו עם זקני ארץ. זוכה לכבוד ולתהילה. היא פילוסופית עממית, אישה של פתגם וחכמת חיים. מן וודו בתוך השבט שבו היא חיה ופועלת. היא המרפאה העממית, שיודעת לרקוח עשבים ולרקוח מילים למי

שנפשו שסועה. היא אישה מיסטית, הצמה כל שני וחמישי,
המשתטחת על קברי קדושים וסוגדת למזוזה וליונים

פער הדורות מוצא את ביטויו בפער השנים בין דור האבות לדור
הבנים. דור האבות מבקש לשמר את הקיים. דור הבנים מבקש
לפרוץ דרך.

אבי המשפחה רוגז על המתיישבים החדשים, קרי האשכנזים, שאינם
נוהגים בכבוד הראוי במורשת הספרדית.

המספר הגיבור הוא ילד של ברירת מחדל, צעיר הבנים שנולד
במקומו של אחיו שמת ממחלת ילדים.
הוא חוזר במנהרת הזמן ממרומי הקתדרה האקדמית שלו אל ילדותו
בירושלים. הוא אינו חוסך שבטו
לא מעצמו ולא מכל הדמויות הנכללות בספר. אין אנשים מושלמים.
חולשות אנוש יש בכל הנפשות הפועלות.

אין אידיאליזציה של העבר ופה ושם יש.

האם זהו סיפור אישי?

נקודת המוצא היא מחומרי החיים שבהם צמחת ומשם כיד הדמיון היצירתי. האם היא מכלול האימהות בשכונה ואולי בירושלים כולה. האב הוא מכלול של אבות ספרדים, שעולמם נחרב מול השינויים.

בנקודת הבראשית ראיתי לנגד עיני דמויות אמיתיות. בסוף תהליך הכתיבה גיליתי כי אין בינן לבין המציאות אלא דמיון מקרי. יש חותם של תקופה היסטורית, של תקופות חיים. של ריאליה סביבתית בזמן נתון. אין כאן התרפקות על עבר. יש תיאור של אותו עולם סגוני על אמונותיו ודעותיו. תהיה טעות לשפוט אותו עולם בראייה אנאכרוניסטית. הדמויות הן בשר ודם, עם יצרים - בכל משמעות המילה - כמו בימינו. אני התביישתי בדמותו של אבי המספר העממי.

האם יש דמיון לפוליטיקה של ימינו?

בוודאי לא באופן מודע. יש מקוראיו של הספר שמצאו בסאגה המשפחתית הזאת משל לזרמים בחברה הישראלית, שתוארו לעיתים בצורה גרוטסקית. דמותו של האברך הספרדי בוגר ישיבה ליטאית הדובר אידיש בהברה גרונית הוא גרוטסקה שחומריה היו אמיתיים כבר בשלהי שנות הארבעים. אז היה מדובר ביוצאי דופן וכיום אנו עוסקים בדופן עצמו.

כמה זמן הקדשת לכתיבת הספר?

הסיפור מלווה אותי מילדותי. הסאגה הזאת הלכה והתמלאה אצלי לאורך חיים שלמים. תהליך הכתיבה שנמשך שנים אחדות עם הפסקות למשימות אחרות.

הספר נכתב מתוך אהבה לכל הדמויות הכלולות בו. אינני רוצה לשוב ולחיות את חייהם של הגיבורים. בחבל הטבור שלי אני קשור לחומרים המתוארים אך רגליי ניצבות בעולם רחוק - מערבי יותר. ייתכן שהייתי זוכה להערכה של בני

אותו דור על המסלול שעשיתי, אבל בוודאי היו רואים בי מי שצריך לחזור בתשובה.